

بررسی تأثیر هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی و انزوای اجتماعی

❖ ابراهیم رحیمی^{۱*} ❖ نجیبه عباس رستمی^۲ ❖ فرانک صفری شاد^۳ ❖ لیلا حسینی^۴

صفحه: ۲۰-۱

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی و انزوای اجتماعی انجام گرفت. روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل دانشجویان رشته حسابداری دانشکده فنی و حرفه‌ای اطهر اراک می‌باشند که به دلیل کم بودن حجم جامعه آماری همه ۵۰ نفر آنها به عنوان نمونه انتخاب شدند. جهت جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از پرسشنامه استاندارد استفاده شده است. برای سنجش هوش اجتماعی از پرسشنامه سیلورا (۲۰۰۱) و برای سنجش اعتماد اجتماعی از پرسشنامه صفاری نیا و شریف (۱۳۹۲) و برای سنجش انزوای اجتماعی از پرسشنامه حسین زاده و همکاران (۱۳۹۵) استفاده شد. در این پژوهش برای تعیین روایی پرسشنامه از روایی محتوایی استفاده شده است. پایایی پرسشنامه نیز با میزان ۰/۷۳۸ تأیید گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق آزمون t مستقل و مدل‌یابی معادلات ساختاری و با کمک نرم‌افزارهای SPSS و Smart-PLS انجام شد. نتایج نشان داد که بین هوش اجتماعی و اعتماد اجتماعی ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد. در صورتی که نتایج نشان دهنده ارتباط منفی و معنادار بین هوش اجتماعی و انزوای اجتماعی است.

واژگان کلیدی: هوش، هوش اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انزوای اجتماعی.

■ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۱۰/۱۷

■ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۰۶

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱. دکترای مدیریت منابع انسانی، عضو هیأت علمی دانشگاه فنی و حرفه‌ای Email: erahimi57@gmail.com

۲. دانش‌آموخته کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

۳. دکترای مدیریت بازرگانی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

۴. کارشناسی حسابداری، دانشگاه فنی و حرفه‌ای اطهر اراک، اراک، ایران.

مقدمه

اعتماد یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها و نشانگرهای مؤثر سلامت و بهزیستی اجتماعی است. بسیاری از فیلسوفان اجتماعی نظیر هیس و توکویل معتقدند که اعتماد، پایه اساسی نظم اجتماعی است که تنش‌های اجتماعی را کاهش و انسجام را افزایش می‌دهد. به اعتقاد کاواچی نیز اگر اعتماد اجتماعی در حد مطلوب باشد مشارکت افراد در فعالیت‌های اجتماعی افزایش می‌یابد و مشارکت بیشتر هم به دستیابی به امکانات رفاهی، بهداشتی و آموزشی بیشتر منجر می‌شود. علاوه بر این، مشارکت اجتماعی ناشی از اعتماد، احساس شادابی فرد را تقویت می‌سازد و از این راه به بهبود سلامت روانی و اجتماعی او کمک می‌کند. (Afshani, & Shiri, Mohammad, 2015) بی‌تردید لازمه حیات و شکوفایی مطلوب یک جامعه در حال گذر، رشد و شکوفایی جوانان و به خصوص دانشجویان آن جامعه است. در کشور ما سال‌هاست که بحث جوانان و مسائل مربوط به آنان در مقاطع زمانی مختلف از سوی افراد و سازمان‌های مختلف مطرح می‌شود. رشد اعتماد اجتماعی در افراد باعث احساس امنیت، آزادی، استقلال و همبستگی اجتماعی هر کدام از طرفین رابطه می‌گردد. (Ghadimi, 2007) اعتماد اجتماعی از شرایط و الزامات عمده و کلیدی برای موجودیت هر جامعه محسوب می‌شود و برای حل مسائل و آسیب‌های اجتماعی ضروری به نظر می‌رسد به طوری که باعث پیدایش آرامش و امنیت روانی می‌گردد و برای حرکت موفقیت‌آمیز اقتصاد و افزایش مشروعیت نظام و توسعه سیاسی و اجتماعی ضرورت دارد (Ghorbani, 2014)

اصولاً هیچ رابطه‌ای بدون اعتماد شکل نمی‌گیرد. اعتماد عامل اصلی برقراری پیوند میان انسان‌هاست و همان‌طور که در رابطه بین مادر و نوزاد و اعضای خانواده، مهم‌ترین نقش را بازی می‌کند، در میان آحاد جامعه و روابط متقابل میان آن‌ها نیز اهمیت دارد. اعتماد از لحاظ تکاملی به سازگاری و انطباق بشر کمک کرده و امکان رشد و گذار اجتماعی را فراهم ساخته است، در واقع رشد و توسعه جوامع کنونی بدون آن میسر نیست. اعتماد در زندگی اجتماعی سه نقش عمده ایفا می‌کند: ۱. زندگی را پیش‌بینی پذیر می‌سازد تا آینده‌نگری شکل بگیرد. ۲. نوعی احساس تعلق اشتراکی یا گروهی را فراهم می‌آورد. ۳. کار کردن و همیاری افراد جامعه با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌کند. اعتماد یک واقعیت اجتماعی سیستمیک است. وجود اعتماد بین فردی نشان دهنده باور به ارتباطات اجتماعی و در نتیجه زمینه‌ساز عملکرد اجتماعی است. هر

جامعه‌ای در فرآیند رشد و توسعه خود نیازمند سرمایه اقتصادی، انسانی و اجتماعی است و اعتماد اصلی‌ترین و مهم‌ترین شاخص سرمایه اجتماعی محسوب می‌شود. در سال‌های اخیر چنین به نظر می‌رسد که با تغییر در سبک و شیوه زندگی جامعه و شهروندان آن اعتماد اجتماعی در جوامع بشری و به ویژه در جامعه ایرانی رو به افول نهاده است (Naeimi, & Ebrahimpour, 2017)

از سوی دیگر باید گفت، نسل‌ها سازنده جامعه هستند، رشد نسل‌ها از درون خانواده شروع شده و می‌تواند در قالب ساختارهای حکومتی تداوم داشته باشد. نسل‌ها در درون جامعه در تعامل با همدیگر از ابزارهای مختلف سود می‌جویند و یکی از این ابزارها، اعتماد است. اعتماد اجتماعی در بین نسل‌های مختلف می‌تواند به‌عنوان امری میانجی عمل کند و آن‌ها را به سوی توافق سوق دهد و یا نقطه مقابل آن، عدم اعتماد می‌تواند شکاف بین نسل‌ها را شدت بخشیده و جامعه را با بحران‌های جدی مواجه سازد (Mohseni Tabrizi, et, al, 2011)

از طرفی انزوای اجتماعی یکی از نارسایی‌های اجتماعی رایج است. پژوهش‌های متعددی نشان می‌دهند احساس انزوا و تنهایی می‌تواند به شیوه‌های مختلفی بر سلامت فیزیکی و روانی و نیز بر عملکرد فردی و اجتماعی افراد اثر بگذارد (Masoudnia, 2019)

انزوای اجتماعی به زندگی بدون مصاحبت، فقدان افراد مهم در زندگی و مناسبات مشترک، اعتماد و حرکت به سمت دوره‌های بحران و گسست در اتصالات اشاره دارد که بر عملکرد عینی و شبکه‌های روابط اجتماعی اعضای جامعه و بهزیستی افراد و پیوستگی اجتماعی درون جامعه تأثیر منفی می‌گذارد. مهم‌ترین شاخصه‌های انزوای اجتماعی شامل تنها زندگی کردن، داشتن روابط اجتماعی کم، عدم شرکت در فعالیت‌های اجتماعی یا گروهی و ادراک احساس تنهایی است (Abbasi et al, 2018)

یکی از عواملی که بر اعتماد اجتماعی و انزوای اجتماعی تأثیرگذار است مؤلفه هوش است. پژوهش‌های مختلفی تأثیر هوش بر اعتماد اجتماعی را تأیید کردند. همچنین، هوش اجتماعی افراد که توانایی برقراری ارتباط با دیگران تعریف می‌گردد، یکی از عواملی است که بر اعتماد تأثیر دارد. به‌طوری‌که پژوهش (Kodila-Tedika, et al, 2016) ارتباط بین هوش و اعتماد اجتماعی را تأیید کرده است.

هوش اجتماعی بر انزوای اجتماعی نیز اثرگذار است. کسانی که هوش اجتماع بیشتری دارند، قادرند با سایر افراد راحت تر ارتباط برقرار کنند، بازخوردها، واکنش‌ها و احساس‌های دیگران را به سرعت دریافت می‌کنند، با دیگران راحت تر حل مسئله می‌کنند، ارتباط و کارها را رهبری می‌کنند و راحت تر می‌توانند به تنش‌ها و تقابل‌های بین فردی به طور مثبت خاتمه دهند. افراد دارای هوش اجتماعی می‌توانند احساسات جمعی ابراز نشده را بیان کنند و افرادی که هوش اجتماعی کمتری دارند در این مؤلفه‌ها ناتوانند. طبیعتاً داشتن مؤلفه‌های مثبت هوش اجتماعی انزوای اجتماعی کمتری را پیش‌بینی می‌کند و برعکس (Matin, Jahan, 2019) بنابراین این پژوهش قصد دارد تا به سنجش سطح اعتماد اجتماعی و بررسی تأثیر هوش اجتماعی بر آن پردازد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

هوش اجتماعی

هوش از جمله مواردی است که بسیار مورد توجه روانشناسان بوده و در طول تاریخچه روانشناسی، تلاش بر این بوده است که ماهیت هوش، انواع آن، تغییرپذیری و ... مورد بررسی قرار گیرد. از زمانی که پدیده‌ای به نام هوش توسط آلفرد بینه در فرانسه به صورت عدد و رقم نمود کمی پیدا کرد و اصطلاح بهره‌ی هوشی توسط ترمن معرفی شد، نزدیک به یک قرن می‌گذرد. از آن زمان تاکنون بسیاری از روانشناسان، تعاریف و طبقه‌بندی‌های مختلفی از هوش به دست داده و بر آن اساس به تهیه ابزارهایی پرداخته‌اند که مدعی سنجش این کیفیت ذهنی هستند (Ghaderi, et al, 2013).

هوش اجتماعی توانایی افراد برای ارتباط با دیگران، درک آن‌ها و تعامل مؤثر با آن‌ها می‌باشد که شامل شناخت احساسات دیگران، گوش دادن، توجه به وضعیت عاطفی و کمک به آن‌ها در مدیریت احساساتشان است. (Martí, 2005). تونی بوزان هوش اجتماعی را "بخشی از طیف وسیع مهارت‌های اجتماعی" می‌داند. از نظر تونی بوزان هوش اجتماعی "صرفاً میزان سازگاری و ارتباط با اطرافیان" است. هوش اجتماعی در رفتار اجتماعی فرد ظاهر می‌گردد بنابراین طرز ارتباط فرد با دیگران و ایجاد روابط رضایت‌آمیز با ایشان که نتیجه فعالیت هوش اجتماعی است در سازگاری این جنبه از هوش تأثیر دارد (Bozan, Tony, 2005)

گلمن در سال ۲۰۰۶ هوش اجتماعی را به دو طبقه کلی آگاهی اجتماعی و امکانات اجتماعی تقسیم کرد، او آگاهی اجتماعی را به عنوان آنچه ما نسبت به دیگران احساس می‌کنیم و امکانات اجتماعی را به عنوان آنچه که ما بعد از کسب این آگاهی انجام می‌دهیم تعریف کرده است. (Dong et al., 2008).

مؤلفه‌های هوش اجتماعی را شامل پردازش اطلاعات اجتماعی، مهارت‌های اجتماعی و آگاهی‌های اجتماعی می‌داند. سیلورا معتقد است هوش اجتماعی ساختاری چندوجهی دارد. (Silvera et al, 2001).

پردازش اطلاعات اجتماعی بر توانایی درک و فهم و پیش‌بینی رفتار و احساسات دیگران تأکید می‌کند و توانایی فهم پیام‌های کلامی و غیر کلامی در روابط انسانی، درک پیام‌های پنهانی و همچنین پیام‌های آشکار را مرود سنجش قرار می‌دهد. مهارت‌های اجتماعی بر جنبه‌های رفتاری از قبیل توانایی وارد شدن در موقعیت‌های اجتماعی جدید و سازگاری اجتماعی تأکید می‌کند و مهارت‌های ارتباطی بنیادی نظیر گوش دادن فعال، عمل کردن جسورانه و همچنین برقراری، نگهداری و شکستن رابطه را اندازه‌گیری می‌کند. آگاهی اجتماعی، گرایش به بی‌آگاهی یا شگفت‌زدگی نسبت به رویدادها در موقعیت‌های اجتماعی را مورد تأکید قرار می‌دهد و توانایی فعالانه رفتار کردن مطابق با موقعیت، زمان و مکان را مورد اندازه‌گیری قرار می‌دهد. (Rezaei, Akbar, 2010).

اعتماد اجتماعی

اعتماد در فرهنگ انگلیسی **آکسفورد** «انکا یا اطمینان به نوعی کیفیت یا صفت یک شخص یا یک چیز یا اطمینان به حقیقت یک گفته» توصیف می‌شود. بر اساس فرهنگ **وبستر** اعتماد تکیه مطمئن بر افراد و اشیاء و وابستگی مطمئن بر ویژگی، توانایی، قدرت و درستی فردی یا شیئی است. در **فرهنگ فارسی** معین اعتماد به معنی «تکیه کردن بر، واگذاشتن کاری به دیگری، سپردن چیزی به کسی و در معنی اسمی به معنی وثوق و اطمینان» تعریف گردیده است (Hajiyani, et al, 2012).

اعتماد یکی از جنبه‌های مهم روابط انسانی و اجتماعی در میان افراد، گروه‌ها و نهادهای اجتماعی است و در جریان تعاملات اجتماعی واکنش‌های متقابل بین افراد و گروه‌های اجتماعی، نقش مهمی را در ایجاد نظم و همبستگی اجتماعی و نیز حفظ آن‌ها بر عهده دارد. در عین حال، اعتماد اجتماعی، از عناصر مهم در

پذیرش و همدلی اجتماعی محسوب می‌شود و در عین حال، بستر ساز تعاملات اجتماعی و کانون مفهوم سرمایه اجتماعی است (Mohseni Tabrizi, et al, 2011)

اعتماد اجتماعی به معنی راست گویی و صداقت، تمایلات همکاری جویانه و اطمینان به دیگران، احترام به حقوق دیگران است که یکی از جنبه‌های مهم روابط انسانی است (Bani Mahd, & Darvish, 2016)

اعتماد اجتماعی با توجه به دو رهیافت روان‌شناختی و جامعه‌شناختی، قابل بررسی است. رهیافت روان‌شناختی، اعتماد را به‌عنوان ویژگی فردی مطرح می‌کند و بر نقش احساسات و عواطف فردی، تأکید می‌ورزد. رهیافت جامعه‌شناختی، اعتماد را به‌عنوان ویژگی روابط اجتماعی یا نظام اجتماعی در نظر می‌گیرد. برآیند این دو دیدگاه، دیدگاه ترکیبی است. این دیدگاه سعی دارد به جای تأکید صرف بر عوامل روانی یا عوامل اجتماعی، مجموعه این عوامل را در نظر بگیرد (Gross, et al, 2004)

اعتماد اجتماعی مفهومی است که در فرایند روابط اجتماعی بین افراد و سازمان‌های اجتماع با همدیگر تبلور می‌یابد. اعتماد احساس روابط اجتماعی است و رابطه مستقیم با میزان روابط اجتماعی دارد. بدین صورت که هر چه میزان اعتماد اجتماعی میان افراد و گروه‌ها و سازمان‌های اجتماعی به جامعه بیشتر باشند، به همان میزان، روابط اجتماعی، از شدت، تنوع، ثبات و پایداری بیشتری برخوردار است. لذا اعتماد اجتماعی نتیجه تعاملات اجتماعی موجود و گروهی انجمن‌ها و فعالیت‌های اجتماعی است، به‌خصوص اگر این اعتماد از حد فردی به سطح اجتماعی انتقال یابد به‌عنوان یک سرمایه با ارزش تلقی می‌گردد (Ghorbani, 2014)

انزوای اجتماعی

مفهوم انزوای اجتماعی نخستین بار توسط جامعه‌شناس رابرت پارک (۱۹۲۸) به کار برده شد و اشاره به بیرون بودن از جهان اجتماعی داشت. پارک اشاره می‌کند که مهم‌ترین ویژگی انزوای اجتماعی این است که گروه و یا افرادی که منزوی شده‌اند برای اینکه جزئی از گروه اکثریت در جامعه بشوند ناتوان هستند و نمی‌توانند با گروه و فرهنگ مسلط یکپارچه و منسجم شوند، که این موارد باعث آسیب‌پذیری آن‌ها در برابر گرفتاری‌ها و آشفتگی‌ها می‌شود. (Rastegar & Bidgoly, 2018)

انزوای اجتماعی وضعیتی است که در آن روابط اجتماعی و حمایت اجتماعی نهفته در آن است (Niazi, et al, 2017). انزوای اجتماعی معمولاً نارسایی اجتماع تلقی می‌شود. انزوای اجتماعی عبارت است از شرایطی که در آن شبکه روابط اجتماعی شخص کوچک بوده یا کمتر از آنچه که فرد می‌خواهد ارضاکننده است. برخی از پژوهشگران انزوا را به‌عنوان ترک و گوشه‌گیری اجتماعی مفهوم‌سازی کردند که به تعامل به نسبت پایین با دیگران تعریف می‌شود. سایر پژوهشگران انزوا را بر اساس سطوح پایین پذیرش همسالان یا سطوح بالای طرد همسالان با استفاده از معیارهای جامعه‌سنجی مفهوم‌سازی کردند (Masoudnia, 2019)

احساس انزوای اجتماعی در پنج مرحله، گام به گام تشدید می‌شود:

- ۱- «بی‌هنجاری» یعنی هنجارهای رسمی و غیررسمی موجود در جامعه، پاسخگوی نیازهای فرد نیست و او آن‌ها را کافی نمی‌داند، پس احساس «بی‌هنجاری» می‌کند و خود را در خلأ اجتماعی می‌بیند.
- ۲- «ناتوانی» یعنی فرد احساس می‌کند، فاقد توانایی لازم برای تغییر شرایط پیرامونی است و خود را در یک جبر اجتماعی می‌بیند.
- ۳- «بیهودگی» یعنی احساس پوچی ناشی از ناتوانی در تغییر شرایط.
- ۴- «بیگانگی از جامعه» یعنی احساس غربت فرد نسبت به جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند، پس دچار یک نوع بی‌تفاوتی اجتماعی می‌شود.
- ۵- «بیگانگی از خود» یعنی آخرین مرحله از خود بیخود شدن که در این حال، فرد ترجیح می‌دهد به جای گفت‌وگو با خود و استدلال برای خود در قبال ناملازمات پیرامونی، به سفر از حالت طبیعی به دیگر حالت‌ها روی آورد (Bokharai, 2019)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بررسی تاثیر هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی و انزوای اجتماعی

۱-۲۰

❖ ابراهیم رحیمی ❖ نجیبه عباس رستمی ❖ فرانک صفری شاد ❖ لیلا حسینی

پیشینه پژوهش

در زمینه رابطه بین هوش و اعتماد اجتماعی و انزوای اجتماعی پژوهش‌های مختلفی انجام شده است که در جدول زیر به چند نمونه از آن‌ها اشاره می‌کنیم.

عنوان پژوهش	نام نویسندگان	یافته‌ها
پیش‌بینی تنهایی اجتماعی بر اساس حساسیت بین فردی و هوش اجتماعی با میانجی‌گری خود انتقادی	متین و جهان (۱۳۹۸)	. نتایج نشان داد متغیرهای نشانگر دو متغیر خود انتقادی و حساسیت بین فردی به‌طور معناداری بر این دو سازه مکنون بار شده‌اند. اثر خود انتقادی بر تنهایی اجتماعی مثبت و معنادار، اثر حساسیت بین فردی و هوش اجتماعی بر تنهایی اجتماعی منفی و معنادار است. همچنین اثر حساسیت بین فردی بر تنهایی اجتماعی مثبت و معنادار و اثر هوش اجتماعی بر خود انتقادی منفی و معنادار است.
بررسی اثر تعدیل‌کنندگی سلامت معنوی در رابطه بین انزوای اجتماعی و بهزیستی ذهنی	عباسی و همکاران (۱۳۹۷)	یافته‌های تحلیل رگرسیون تعدیلی، نقش تعدیل‌گر سلامت معنوی در رابطه بین انزوای اجتماعی و بهزیستی ذهنی را مورد تأیید قرار داد.
بررسی رابطه بین هوش هیجانی و اثرات مثبت و منفی شبکه‌های اجتماعی با احساس	اسلمی (۱۳۹۷)	نتایج حاصل از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون نشان داد که بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و احساس تنهایی رابطه منفی و معنادار وجود دارد و مؤلفه‌های تنظیم هیجان و

بررسی تاثیر هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی و انزوای اجتماعی

۱-۲۰

❖ ابراهیم رحیمی ❖ نجیبه عباس رستمی ❖ فرانک صفری شاد ❖ لیلا حسینی

تنهایی نوجوانان شهرستان شیراز	ارزیابی و بیان هیجان مقدار بیشتری از واریانس احساس تنهایی را تبیین کرده‌اند	
بررسی تأثیر میزان هوش معنوی در سطح اعتماد اجتماعی دانشجویان	تقوی سوره برق و جهانین (۱۳۹۶)	یافته‌ها نشان داد که متغیر هوش معنوی پیش‌بینی کننده معناداری برای متغیر اعتماد اجتماعی بوده است و توانسته به خوبی متغیر اعتماد اجتماعی را پیش‌بینی نماید.
نقش هوش اجتماعی مدیران بر اعتماد	ابراهیم پور و باهنر (۱۳۹۵)	یافته‌های پژوهش نشان داد که مدیران با هوش اجتماعی بالاتر توانایی بیشتری در جلب اعتماد کارکنان و مشتریان دارا می‌باشند.
گودرزی (۱۳۹۴)	رابطه بین هوش اجتماعی با جو عاطفی خانواده و احساس تنهایی	یافته‌ها نشان دادند که هوش اجتماعی با مؤلفه‌های محبت کردن، تأیید کردن، تشویق کردن، هدیه دادن، اعتماد کردن، احساس امنیت کردن و نمره کل جو عاطفی رابطه مثبت و معنادار دارد. همچنین هوش اجتماعی با احساس تنهایی رابطه منفی و معنادار دارند.
بررسی رابطه بین هوش معنوی و اعتماد اجتماعی دانشجویان	مشهدی فراهانی و همکاران (۱۳۹۳)	نتایج پژوهش نشان دادند که همبستگی مثبت بین هوش معنوی و اعتماد اجتماعی وجود دارد.
اعتماد و هوش اجتماعی	یاماجیشی (۲۰۱۱)	نتایج نشان داد که بی اعتمادی عمومی، بی اعتمادی عمومی باعث جلوگیری از مشارکت مردم در تعاملات اجتماعی بیشتر می‌شود. کمبود هوش اجتماعی به نوبه خود، باعث می‌شود که آن‌ها در چنین درگیری‌های خطرناک، اما به‌طور بالقوه سودمند، آسیب‌پذیر شوند.
ارتباط بین اعتماد اجتماعی و هوش	کودبلا- تدیکا و همکاران (۲۰۱۱)	یافته‌های پژوهش ارتباط مثبت و قوی بین اعتماد اجتماعی و هوش را تأیید کرده است.

فرضیات پژوهش

فرضیه اصلی ۱: هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنادار دارد.

فرضیات فرعی

۱. پردازش اطلاعات اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنادار دارد.

۲. مهارت‌های اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنادار دارد.

۳. آگاهی‌های اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنادار دارد.
فرضیه اصلی ۲: هوش اجتماعی بر انزوای اجتماعی تأثیر معنادار دارد.
فرضیات فرعی

۱. پردازش اطلاعات اجتماعی بر انزوای اجتماعی تأثیر معنادار دارد.
۲. مهارت‌های اجتماعی بر انزوای اجتماعی تأثیر معنادار دارد.
۳. آگاهی‌های اجتماعی بر انزوای اجتماعی تأثیر معنادار دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری شامل دانشجویان حسابداری می‌باشند که تعداد ۶۰ نفر با استفاده از سرشماری انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شده است. برای سنجش هوش اجتماعی از پرسشنامه (Silvera, et al., 2001) استفاده شده که دارای سه مؤلفه پردازش اطلاعات اجتماعی، مهارت‌های اجتماعی و آگاهی‌های اجتماعی می‌باشد و برای سنجش اعتماد اجتماعی از پرسشنامه (Saffarinia, & Nasim, 2013) و برای سنجش انزوای اجتماعی از پرسشنامه (Hosseinzadeh, et al, 2016) استفاده شده است. جهت تعیین روایی پرسشنامه از روایی صوری و اعمال نظر متخصصان استفاده گردیده است. جهت تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن برابر با ۰.۷۳۸ است. که این مقدار جهت تأیید پایایی پرسشنامه قابل قبول است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها هم از روش معادلات ساختاری و نرم‌افزار PLS استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

روش مدل‌سازی معادلات ساختاری ابتدا به ساکن لازم است تا روایی سازه مورد مطالعه قرار گرفته تا مشخص شود سؤال‌های انتخاب شده برای اندازه‌گیری سازه‌های مورد نظر خود از دقت لازم برخوردار هستند. برای این منظور از تحلیل عاملی تأییدی (CFA) استفاده می‌شود. شکل ۲ مدل اصلاح شده و بار عاملی باقی سؤالات را پس از فرایند حذف سؤالات با بار عاملی پایین نشان می‌دهد. در Smart-PLS به منظور ارزیابی مدل اندازه‌گیری از شاخص‌های میانگین واریانس استخراج شده (AVE)، پایایی ترکیبی

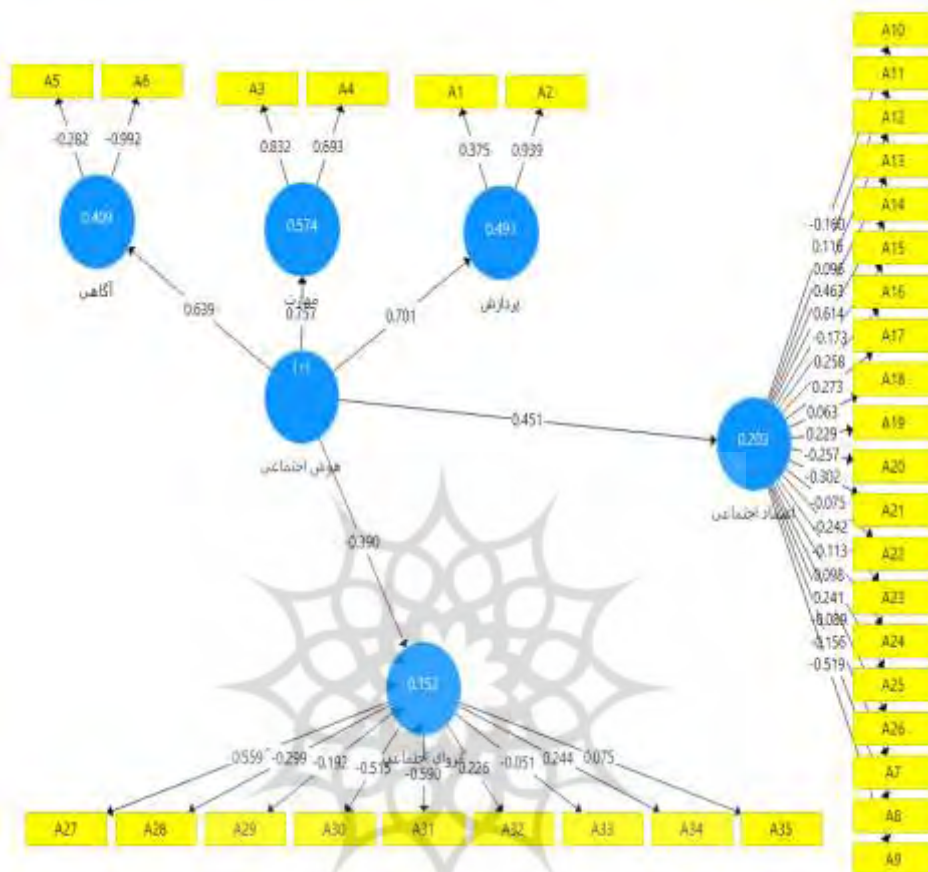
(CR) نیز استفاده می شود. میانگین واریانس توسعه یافته (AVE) به منظور بررسی روایی همگرایی پژوهش به کار گرفته می شود. استاندارد بالای ۰/۵ برای این میانگین واریانس توسعه یافته مناسب است. در روش شناسی مدل معادلات ساختاری ضریب پایایی ترکیبی بالاتر از ۰/۷ برای هر سازه نشان از پایایی مناسب آن دارد. مقدار ضرایب ذکر شده در جدول ۱ آمده است که نشان از اعتبار بالای مدل تحقیق دارد. همان گونه که مشاهده می گردد ضریب پایایی ای ترکیبی متغیرهای پژوهش بالاتر از ۰/۷ و میانگین واریانس توسعه یافته هر یک از متغیرها بالاتر از ۰/۵ است که نشان می دهد مدل اندازه گیری پژوهش دارای پایایی و روایی همگرایی مناسب است.

جدول ۱: مقادیر AVE و پایایی مرکب (CR)

متغیر	CR	AVE
هوش اجتماعی	۰/۷۱۴	۰/۶۲۱
پردازش اطلاعات اجتماعی	۰/۹۳۴	۰/۶۸۲
مهارت های اجتماعی	۰/۷۷۸	۰/۵۳۴
آگاهی های اجتماعی	۰/۸۶۴	۰/۶۶۲
اعتماد اجتماعی	۰/۷۵۴	۰/۵۱۳
انزوای اجتماعی	۰/۸۲۱	۰/۵۴۹

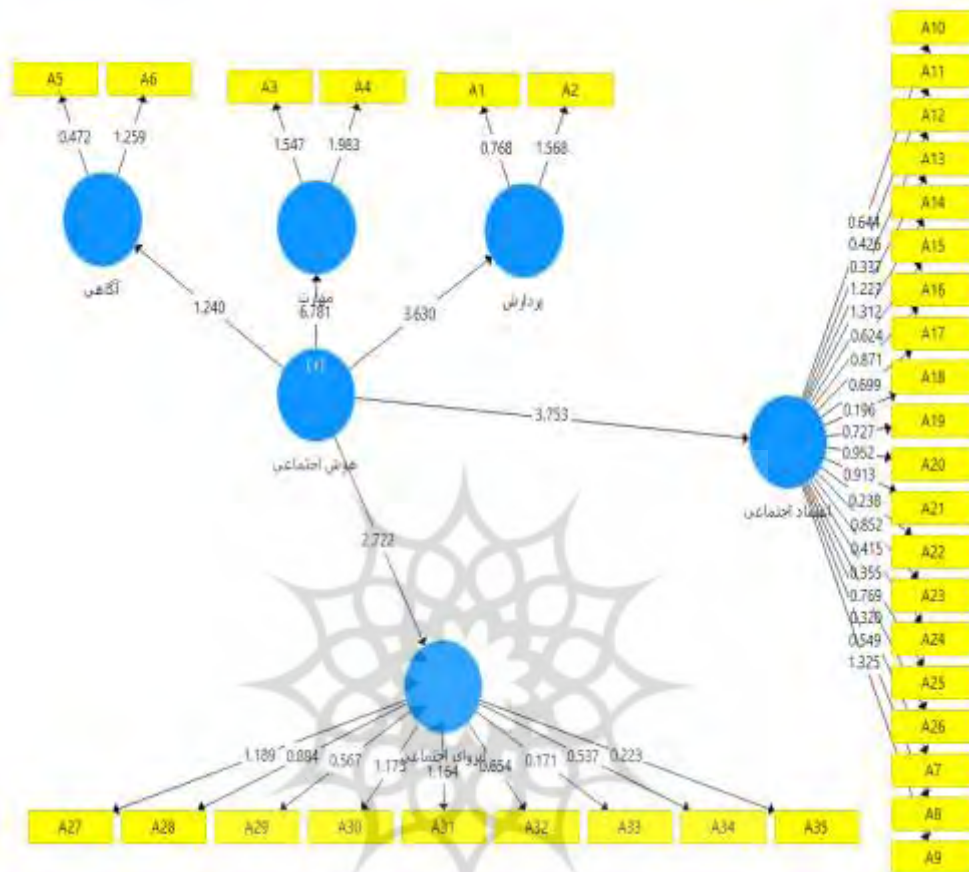
آزمون الگوی ساختاری

آزمون الگوی ساختاری به منظور تأیید و یا رد فرضیه های پژوهش انجام می شود. الگوی ساختاری آزمون شده در شکل ۴ ارائه شده است. اعداد روی مسیرها نشان دهنده ضرایب مسیر هستند. هرچه قدر ضرایب مسیر مدل در رابطه بین متغیر مستقل و وابسته نزدیک به عدد یک و مثبت باشد، نشان دهنده رابطه مستقیم و مثبت بین متغیرهاست. همان گونه که مشاهده می گردد مقدار ضریب مسیر بین متغیر مستقل هوش اجتماعی و متغیر وابسته اعتماد اجتماعی عدد ۰/۴۵۱ است که نشان دهنده ارتباط مثبت و مستقیم بین دو متغیر اصلی پژوهش است. مقدار ضریب مسیر بین متغیر مستقل هوش اجتماعی و متغیر وابسته انزوای اجتماعی عدد ۰/۳۹۰- است که نشان دهنده ارتباط منفی و مستقیم بین دو متغیر اصلی دیگر پژوهش است.

شکل ۲: مقادیر بار عاملی و ضرایب مسیر مدل

به منظور بررسی معناداری ضرایب مسیر، لازم است مقادیر T-value برای هر مسیر محاسبه شود. این مقادیر در شکل ۳ ارائه شده است. مقدار عدد آماره T در ارتباط بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش، معنادار بودن و یا غیر معنادار بودن رابطه را نشان می دهد.

شکل ۳: مقادیر T-value

در شکل فوق اعداد مشخص شده نشان دهنده مقادیر T-value هستند. مقادیر بزرگ تر و مساوی ۱/۹۶، به معنای وجود ارتباط معنادار بین دو متغیر است. خلاصه بررسی فرضیه‌های پژوهش در جدول ۳ ارائه شده است. همان گونه که مشاهده می‌گردد مقدار T-value بین متغیر مستقل هوش اجتماعی و متغیر وابسته اعتماد اجتماعی

بررسی تاثیر هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی و انزوای اجتماعی

۱-۲۰

❖ ابراهیم رحیمی ❖ نجیبه عباس رستمی ❖ فرانک صفری شاد ❖ لیلا حسینی

عدد $3/753$ است که نشان دهنده معنادار بودن ارتباط بین این دو متغیر است. همچنین، با عنایت به اینکه عدد مربوط به ضریب مسیر بین دو متغیر $0/451$ است، در نتیجه، فرضیه اصلی اول پژوهش مبنی بر ارتباط مستقیم، مثبت و معنادار هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی مورد تأیید قرار گرفت. همچنین تمامی فرضیات فرعی اصلی مورد تأیید قرار گرفت. در خصوص فرضیه اصلی دوم متغیر هوش اجتماعی و انزوای اجتماعی مقدار T-value خروجی از نرم افزار عدد $2/722$ است که نشان می دهد ارتباط بین این دو متغیر معنادار است و همچنین با توجه به اینکه ضریب مسیر بین این دو متغیر $0/390$ و منفی است، در نتیجه، فرضیه فرعی دوم پژوهش مبنی بر ارتباط مستقیم، مثبت و معنادار بین هوش اجتماعی بر انزوای اجتماعی پذیرفته شد و نشان دهنده ارتباط معنادار و منفی هوش اجتماعی بر انزوای اجتماعی می باشد. همچنین تمامی فرضیات فرعی دوم پذیرفته شدند.

جدول ۲: آزمون فرضیه های پژوهش

فرضیه های پژوهش	متغیر مستقل	متغیر وابسته	مقادیر t	ضریب مسیر (β)	نتیجه
فرضیه اصلی ۱	هوش اجتماعی	اعتماد اجتماعی	$3/753$	$0/451$	تأیید
فرضیه فرعی ۱	پردازش اطلاعات اجتماعی	اعتماد اجتماعی	$1/978$	$0/486$	تأیید
فرضیه فرعی ۲	مهارت های اجتماعی	اعتماد اجتماعی	$2/748$	$0/260$	تأیید
فرضیه فرعی ۳	آگاهی های اجتماعی	اعتماد اجتماعی	$3/170$	$0/046$	تأیید
فرضیه اصلی ۲	هوش اجتماعی	انزوای اجتماعی	$2/722$	$-0/390$	تأیید
فرضیه فرعی ۱	پردازش اطلاعات اجتماعی	انزوای اجتماعی	$2/959$	$-0/441$	تأیید
فرضیه فرعی ۲	مهارت های اجتماعی	انزوای اجتماعی	$3/683$	$-0/186$	تأیید
فرضیه فرعی ۳	آگاهی های اجتماعی	انزوای اجتماعی	$2/856$	$-0/323$	تأیید

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

اعتماد اجتماعی از شرایط و الزامات عمده و کلیدی برای موجودیت هر جامعه محسوب می‌شود و برای حل مسائل و آسیب‌های اجتماعی ضروری به نظر می‌رسد. از طرفی انزوای اجتماعی یکی از نارسایی‌های اجتماعی رایج است که تأثیر منفی بر افراد می‌گذارد. بنابراین این پژوهش با هدف بررسی تأثیر هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی و انزوای اجتماعی در بین دانشجویان انجام گرفت.

فرضیه اصلی اول به بررسی ارتباط بین هوش اجتماعی و اعتماد اجتماعی پرداخت. نتایج نشان دهنده تأثیر مستقیم و معنادار مؤلفه هوش اجتماعی بر افزایش و بهبود اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان می‌باشد. همچنین، یافته‌های پژوهش در زمینه تأثیر مؤلفه‌های هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی حاکی از این است که دو مؤلفه آگاهی اجتماعی و مهارت اجتماعی بر اعتماد اجتماعی اثر معناداری دارند و از بین این دو مؤلفه، مؤلفه آگاهی اجتماعی بیشترین تأثیر را دارد. بنابراین می‌توان استنباط کرد که آگاهی اجتماعی دانشجویان نقش مهمی در اعتماد اجتماعی ایفا می‌کند. این یافته با نتایج پژوهش‌های (Kodila-Tedika, et al, 2016) و (Yamagishi, 2011) که ارتباط بین هوش و اعتماد اجتماعی را بررسی کرده‌اند، همخوانی دارد. همچنین پژوهش گودرزی نشان داد که هوش اجتماعی با اعتماد کردن رابطه مثبت و معنادار دارد، که همسو با یافته پژوهش حاضر است. از طرفی فرضیه اصلی ۲ نشان دهنده تأثیر معکوس و معناداری هوش اجتماعی بر انزوای اجتماعی می‌باشد. بدین معنا که دانشجویانی که از هوش اجتماعی بالاتری برخوردار هستند دارای مهارت بالاتری در برقراری ارتباط و ورود به اجتماع و دوری از انزوای اجتماعی هستند. پژوهش (Matin, & Jahan, 2019) که با هدف پیش‌بینی تنهایی اجتماعی بر اساس حساسیت بین فردی و هوش اجتماعی با میانجی‌گری خود انتقادی انجام شده است، با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد.

همچنین پژوهش (Goodarzi, 2015) نشان داد که هوش اجتماعی با احساس تنهایی رابطه منفی دارد. پژوهش حاضر نیز این رابطه را تأیید کرده است.

از آنجا که یافته‌های پژوهش تأثیر هوش اجتماعی بر اعتماد اجتماعی را تأیید می‌کند، لذا به مسئولین و تصمیم‌گیرندگان آموزشی دانشگاه توصیه می‌گردد تا به طراحی برنامه‌های توانمندسازی و توسعه هوش اجتماعی در دانشجویان پردازند. پیاده‌سازی برنامه‌های ارتقا هوش اجتماعی؛ ارتقاء کیفی و کمی ارتباطات افراد،

برگزاری کارگاه‌های آموزشی و طراحی بازی‌های تیمی زیر نظر مشاوران و متخصصان آموزشی و رفتاری و همچنین طراحی پروژه‌های گروهی به منظور آسیب‌شناسی بهتر عوامل کاهش‌دهنده هوش اجتماعی و عدم توجه به مؤلفه‌های پنهان مؤثر در ارتقا هوش اجتماعی از جمله پیشنهادات این پژوهش می‌باشد.

ملاحظات اخلاقی

در جریان اجرای این پژوهش و تهیه مقاله کلیه قوانین کشوری و اصول اخلاق حرفه‌ای مرتبط با موضوع پژوهش از جمله رعایت حقوق آزمودنی‌ها، سازمان‌ها و نهادها و نیز مؤلفین و مصنفین رعایت شده است. پیروی از اصول اخلاق پژوهش در مطالعه حاضر رعایت شده و فرم‌های رضایت‌نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است و این مقاله قبلاً در هیچ نشریه‌ای اعم از داخلی یا خارجی چاپ نشده است و صرفاً جهت بررسی و چاپ به نشریه علمی مدیریت دانشگاهی ارسال شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

References

- Abbasi, M., Darvishpour, A., & Mansouri, L. (2018). Spiritual well-being as a moderator of the relationship between social isolation and subjective well-being of female students, *Islamic Research Journal of Women and Family*, 6, 11, 9 - 28.
- Abbaszadeh, Mohammad. (2004). "Factors Affecting the Formation of Students' Social Trust", *Quarterly Journal of Social Welfare*, 4th Year, 15, 292-267.
- Afshani, A., & Shiri Mohammad Abad, H. (2015). "The Relationship between Social Trust and Social Health among Women in Yazd", *Quarterly Journal of Social Sciences Studies and Research in Iran*, 4, 2, 277-299.
- Aslami, Elaheh. (2018). The relationship between emotional intelligence and positive and negative effects of social networks with loneliness of adolescents in Shiraz, *5th International Conference on Psychology, Educational Sciences and Lifestyle*, Qazvin, <https://civilica.com/doc/815414>
- Bani Mahd, B., & Darvish, H. (2016). Social trust and auditors' attitudes about independence, accounting knowledge and management audit, 5, 19, 26-17.
- Bokharaei, Ahmad. (2019). Causes and factors of socio-political isolation, young sociologists, <https://youngsociologists.com/>
- Bozan, Tony. (2005). "Capabilities of Social Intelligence", translated by Behnaz Kamali, Tehran: Negar Publications.
- Coleman, James. (1998). "Fundamental Sociological Theories", Translated: Farhang-e Ershad, Tehran: Bi-Ta.
- Dehghan, A., & Ghaffari, Gh. (2005). "Explaining the Socio-Cultural Participation of Students of Tehran University of Medical Sciences", *Iranian Sociology Journal*, 6th Period. 1. 2009-2019.
- Dong, O., Koper, R.G., & Collaço, C.M. (2008). "Social Intelligence, Self-esteem, and Intercultural Communication Sensitivity". *Intercultural Communication Studies*. XVII (2). 162-165.
- Ebrahimpour, H., & Bahonar, F. (2016). "The Role of Managers' Social Intelligence in Organizational Trust, *International Conference on Management Elites*", Tehran, Karin Institute.

Ghaderi, V., Irvani, M., & Farnia, M. (2013). "The Relationship between Managers' Cultural Intelligence and Productivity of Maskan Bank Branches in Urmia", *His Interest Management*, 7th Year, 25, 52-33.

Ghadimi, Mehdi. (2007). "Study of social trust and its effective factors among students of Zanjan Universities", *Humanities Research Journal*. 53. 356-325 .

Ghorbani, Gholam Ali. (2014). "Social Trust", Iran Social Work Portal, <http://www.madadkar.org/prevention-of-social-damage/social-trust.html>.

Goodarzi, Azar (2015). The relationship between emotional climate and loneliness with social intelligence in high school students, master's thesis, Islamic Azad University, Marvdasht .

Gross, K., Sean A., & Paul R. B. (2004) "*A Panel Study of Media Effects on Political and Social Trust After September 11, 2001*", Published by: Sage, 4.

Hajiyani, E., Rezaei, A.A., & Fallahzadeh, A.R. (2012). "Social Trust in Urban Management and factors affecting it", *Quarterly Journal of Social Studies and Research in Iran*. 1, 2, 90-55.

Hosseinzadeh, A., Nabavi, A., & Fazelipour, M. (2016). The Effect of Alienation from Work, Social Isolation and Deviant Behaviors on Work Ethics) Studied by Employees of Shahid Chamran University of Ahvaz, *Quarterly Journal of Contemporary Sociology Research*, 5th Year. 8, 1 and 2, 2016 69-97. <http://www.madadkar.org/prevention-of-social-damage/social-trust.html>

Kodila-Tedika, O., Asongu, S., & Azia-Dimbu, F. (2016). "The Sensitive Nature of Social Trust to Intelligence", *African Governance and Development*.

Marti, S.J., (2005). "Autonomous Interactive Intermediaries: Social Intelligence for Mobile Communication Agents". Program in Media Arts and Sciences, Massachusetts Institute of Technology. P. 23.

Mashhadi Farahani, M., Afsharian, S., & Kharrazi Afra, M. (2014). Investigating the Relationship between Standard Intelligence and Students' Social Trust, 1st International Conference on Psychology and Behavioral Sciences, Tehran, Mehr Eshragh Conference Center, University of Tehran Conference Center.

Masoudnia E. (2019). "The effect of cyberspace dependence on social isolation of high school students. *Social Issues of Iran*". 10 (2): 299-322

Mateen, Sh., & Jahan, Faezeh. (2019). Social loneliness prediction model based on interpersonal sensitivity and social intelligence mediated by self-critical, social psychology researches, *Information*. 35; 67 - 88.

Mohseni Tabrizi, A., Moaeidfar, S., & Golabi, F. (2011). "A Survey of Social Trust with a Generational View to Society", *Applied Sociology*, 22, 1, 41-70 .

Naeimi, N., & Ebrahimpour, D. (2017). "The Relationship between Social Trust and Lifestyle among Female Teachers of District 4 of Tabriz Education District", *"Sociological Studies"*, 9th Year, 36, 64-49.

Niazi, M., Karsanji, M., Sakhaei, A., & Hosseinizadeh Arani, S. (2017). Meta-analysis of the relationship between internet and social isolation, *Social Sciences of Shushtar* 11. 3 (Serial 38) .

Rastegar Kh., & Bidgoly, A-S. (2018). Analysis of multiple groups of the role of social isolation on social health among Kurdish ethnicity, *socio-cultural development studies*, 7. 1, 87 -112.

Rezaei, Akbar. (2010). "Tromso Social Intelligence Scale: Factor Structure and Reliability of Persian Version of Scale in Students' Community", *Iranian Journal of Psychology*, 5th Year, 20, 2008-2009.

Saffarinia, M., & Nasim S. (2013), "Construction and Evaluation of Psychometric Properties of Social Trust Questionnaire", *Journal of Social Psychology Research*. 11, p. 47.

Silvera, D.H., Martinussen, M., & Dahl, T.I., (2001). The Tromsø Social Intelligence Scale, a Self-report Measure of Social Intelligence, *Scandinavian Journal of Psychology*, 42, 313-319.

Taqhavi S., Burqa, J., & Jahanbin, S. (2017). "The Effect of Spiritual Intelligence on Students' Social Trust Level", *1st National Student Congress of New Research in Psychology*.

Yamagishi, T. (2011). "Trust and Social Intelligence", *IFIP International Federation for Information Processing*. 17-18, 2011.

Investigating The Effect of Social Intelligence on Social Trust and Social Isolation

Ebrahim Rahimi^{1*}, Najibeh Abbas Rostami², Faranak Safari Shad³, Leila Hosseini⁴

Abstract

The aim of this study was to investigate the effect of social intelligence on social trust and social isolation. The research method is descriptive-survey and the statistical population includes the field of accounting of Athar Arak Technical and Vocational College, which was selected as a sample due to the small size of the statistical population. A questionnaire was used to collect the required information. In this study, instrumental validity has been used to determine the validity of the questionnaire and Cronbach's alpha method with a reliability of 0.738 has been used to determine validity and reliability. Analysis and data were performed through independent testing and structural equation modeling with SPSS and Smart-PLS software. Showed that there is a positive and significant relationship between social intelligence and social trust. While the results show a negative and significant relationship between social intelligence and social isolation.

Keywords: Intelligence, Social Intelligence, Social Trust, Social Isolation.

1. PhD in Human Resource Management, Faculty Member of Technical and Vocational University. Email: erahimi57@gmail.com

2. M.A. in Business Administration, University of Isfahan, Isfahan, Iran

3. Ph.D. in Business Administration, Yazd University, Yazd, Iran.

4. B.A. in Accounting, Athar University of Engineering, Arak, Iran.